

DRUHÁ KAPITOLA

ROZHODOVACIA ČINNOSŤ SÚDNEJ RADY SR

Po úvodnej kapitole venovanej právnym východiskám a medzinárodným odporúčaniam pristúpime k definovaniu subjektov, do ktorých právomocí patrí posudzovať na vnútroštátnej úrovni etickosť správania sa sudcov. V tejto kapitole sa budeme venovať subjektom, ktoré zohrávajú v otázkach sudcovskej etiky dôležitú úlohu. Dotkneme sa postavenia sudcovských rád, hodnotiacich komisií a rozhodovacej činnosti Súdnej rady SR. V nasledujúcej kapitole sa následne budeme venovať rozhodovacej činnosti vnútroštátnych súdov vo veciach slobody prejavu sudcu.

Sudcovská rada

Sudcovská rada sa ako orgán sudcovskej samosprávy podieľa na riadení a správe súdov. Sudcovská rada sa zriaďuje na okresnom súde, krajskom súde, správnom súde, najvyššom súde, najvyššom správnom súde a Špecializovanom trestnom súde. Ak nie je sudcovská rada zvolená, pôsobnosť sudcovskej rady vykonáva plénum súdu.⁷⁷ Na nevhodné správanie sudcov mimo súdneho konania, ako aj na iné nedostatky na súdoch, ktoré nesúvisia s konaním a rozhodovaním v prejednávanych veciach, možno poukázať podnetom fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Účelom vybavovania podnetu je vykonanie potrebných opatrení smerujúcich k odstráneniu zistených nedostatkov a ich príčin. Podnet týkajúci sa sudcov vybavuje sudcovská rada príslušného súdu. Sudcovská rada môže poveriť jeho vybavovaním jedného alebo viacerých svojich členov.⁷⁸

Sudcovská samospráva, na účely zjednocovania výkladu zásad, zasiela Súdnej rade SR dokumenty a informácie týkajúce sa rozhodnutí orgánov sudcovskej samosprávy o:

- a) podnete fyzickej alebo právnickej osoby o porušovaní etických zásad sudcom, ktoré jej boli postúpené Súdnu radou SR (zhodne postupuje orgán sudcovskej samosprávy aj po vyriešení podnetu adresované priamo sudcovskej samospráve),
- b) posúdení správania sa sudcu, ak orgán sudcovskej samosprávy nepodáva návrh na disciplinárne konanie,

⁷⁷ Ustanovenie § 45 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch.

⁷⁸ Ustanovenie § 69 ods. 1 až 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch. Ustanovenie § 53 ods. 1 písm. d) a ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch upravuje dohľad predsedu súdu.

- formuláciami, či spojeniami) nevybočujúcou z medzí nutných a akceptovateľných na dosiahnutie sledovaného a zároveň spoločensky uznávaného cieľa;
- ak sudca využíva sociálne siete alebo iné komunikačné prostriedky, nesmie ich prostredníctvom podnecovať k nenávisti, neznášanlivosti, šíriť nepravdivé alebo lživé informácie, dezinformovať a urážať kohokoľvek vrátane iných predstaviteľov verejnej moci, súdnej moci, prípadne povzbudzovať k prejavom extrémizmu.
  - pri vzťahoch s médiami musí byť sudca opatrný. Mal by sa vyhýbať využívaniu akýchkoľvek vzťahov so žurnalistami a osobami informujúcimi verejnosť prostredníctvom médií, a to v záujme odstránenia možného nebezpečenstva ohrozenia jeho nezávislosti a nestrannosti v rozhodovaní.

Pri hodnotení prípustnosti prejavu sudcu treba okrem všeobecných kritérií týkajúcich sa prejavu, ako napríklad či ide o skutkové tvrdenie alebo hodnotový súd, koho sa prejav týka a aké môže mať dôsledky, alebo či uložená sankcia nebude mať odradzujúci efekt, zohľadniť aj kritériá špecifické pre sudcov. Medzi nimi je možné napríklad uviesť, či sudca v prejave spomenul svoju funkciu, do akej miery prejav narušil nezávislosť a nestrannosť súdnictva, či dôveru verejnosti v nestranné a nezávislé rozhodovanie súdov, a konečne, či ide o radového sudcu alebo významného predstaviteľa súdnictva, ako napríklad predsedovia súdov, ktorí všeobecne majú vo svojich prejavoch väčšiu voľnosť.

2.2 Sloboda prejavu sudcu v komunikácii s predsedom súdu

Na žiadosť Najvyššieho správneho súdu SR o poskytnutie stanoviska k tomu, za akých okolností a či možno považovať za porušenie zásad sudcovskej etiky:

- a) nerešpektovanie organizačného pokynu (upozornenia) predsedu súdu, ktorým bola sudcom stanovená povinnosť žiadať o súhlas vedenia súdu pre zdržiavanie sa v budove súdu po 18:00 hod. vydaného v časoch pandémie ochorenia Covid-19,
- b) nekomunikovanie sudcu s predsedom súdu,
- c) nerešpektovanie opakovaných výziev predsedu súdu, aby sa sudca k nemu dostavil na účely prerokovania zistených nedostatkov v plynulosti súdnych konaní,

Súdna rada SR schválila stanovisko,⁹⁸ podľa ktorého je sudca povinný preukazovať a presadzovať správanie na vysokej úrovni, a to s cieľom posilnenia

⁹⁸ *Uznesenie Súdnej rady SR č. 64/2023 zo 16. februára 2023*. Dostupné na: <https://www.sudnarada.gov.sk/data/files/1786_uznesenie-c-64-stanovisko-k-ziadosti-nss-sr-disc.pdf?csrt=5233043902788356290>.

TRETIA KAPITOLA

ROZHODOVACIA ČINNOSŤ VNÚTROŠTÁTNYCH SÚDOV

V tejto kapitole sa budeme podrobnejšie venovať rozsudku Najvyššieho správneho súdu SR, ktorý z pozície disciplinárneho senátu formuloval východiská a rámec pre realizáciu slobody prejavu sudcu. Poukážeme tiež na rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR, ktorý reflektoval na rozsudok ESĽP *Miroslava Todorova proti Bulharsku*.¹¹⁷

V Českej republike sú známe dva prípady týkajúce sa slobody prejavu sudcu – jeden bol realizovaný sudcom v rámci publikačnej literárnej činnosti a druhý v politickom kontexte. Vzhľadom na spoločnú minulosť s Českou republikou považujeme rozhodovaciu činnosť jej najvyšších súdnych autorít v otázkach slobody prejavu sudcu za inšpiratívnu aj pre slovenské pomery.

V krátkosti poukážeme na staršiu judikatúru týkajúcu sa slobody prejavu nemeckých a rakúskych sudcov a na rozdielnu právnu úpravu angažovania sa sudcov v politike.

Zaujal nás prípad rumunského sudcu, ktorý zverejňoval videá zo súkromia na sociálnej sieti, za čo bol disciplinárne potrestaný. Tento prípad vyvolal pnutie na vnútroštátnej scéne a rezonoval aj v medzinárodnom verejnom priestore, preto sa mu v krátkosti venujeme.

3.1 Slovenská republika

3.1.1 Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR z 27. októbra 2022, sp. zn. 32 D 16/2021

V rozsudku Najvyššieho správneho súdu SR z 27. októbra 2022, sp. zn. 32 D 16/2021¹¹⁸ disciplinárny senát rozhodoval o návrhu sudcu na určenie neplatnosti písomného napomenutia predsedu Súdnej rady SR. Napomenutie bolo uložené za dva skutky. Prvý skutok spočíval v tom, že sudca uverejnil úplný prepis dôkazného prostriedku z konkrétnej trestnej veci na webe, pričom sa mu kládlo za vinu, že musel vedieť, že uvedený prepis obsahuje informácie spôsobilé

¹¹⁷ Rozsudok ESĽP, *Todorova proti Bulharsku*, pozri v štvrtej kapitole, bod 4.4.

¹¹⁸ Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR z 27. októbra 2022, sp. zn. 32 D 16/2021. Body 82 až 93 a bod 98. Dostupné na: <https://www.nssud.sk/web_object/Rozhodnutia_PDF/32D162021.pdf>.

4.7 Rozsudok zo 16. júna 2022, Žurek proti Poľsku, sťažnosť č. 39650/18¹⁴⁸

Sťažovateľ bol veľmi kritický, aj ako hovorca poľskej najvyššej súdnej rady, keď vystupoval proti reforme súdnictva presadzovanej po parlamentných voľbách v roku 2015 vládnuou politickou stranou Právo a spravodlivosť. Vo svojej sťažnosti namietal, okrem iného, aj porušenie práva na slobodu prejavu chránenú čl. 10 Dohovoru zavedením rôznych opatrení voči nemu zo strany výkonnej moci ako reakcie na výroky sťažovateľa s cieľom „*umlčať ho*.“ Sťažovateľ namietal viaceré opatrenia prijaté poľskou exekutívou v reakcii na jeho vyhlásenia, ktoré predniesol vo verejnej diskusii o poľskom súdnictve, čím došlo k neprimeranému zásahu do jeho slobody prejavu. Medzi represívne opatrenia bola zahrnutá aj očierňujúca kampaň vo verejnoprávnych médiách, ktorá vyústila do vlny nenávisťných prejavov namierených proti nemu vo forme početných telefonátov a textových správ vrátane vyhrážok, ďalej previerka súdnych spisov, výsluch rodičov sťažovateľa a iné. Všetky tieto opatrenia vnímal sudca ako zastrasovanie, resp. revanš za svoje verejné kritické vyjadrovanie k justičným reformám. Vláda namietala najmä to, že jeho vyjadrenia ako hovorcu nemožno považovať za jeho osobné názory, ale len za reprodukciu stanovísk orgánov, za ktoré hovorí. Na rozdiel od prípadu *Kudeshkina proti Rusku* sťažovateľ nebol odvolaný z disciplinárnom konaní z funkcie sudcu, ale len z funkcie hovorcu súdu.

Prvou otázkou, ktorou sa ESLP zaoberal, bolo to, či predmetné opatrenia boli priamou reakciou na uplatnenie slobody prejavu sťažovateľa, alebo či súviseli s kompetenciou vykonávať svoje povinnosti súvisiace s výkonom funkcie v štátnej správe súdov. V prvom prípade by išlo o zásah do slobody prejavu, kým v druhom prípade by k zásahu do slobody prejavu nedošlo. V prípade sťažovateľa, ktorý bol v rokoch 2015 až 2018 hovorcom poľskej súdnej rady, bolo naozaj veľmi ťažko rozlíšiť, kedy svoje výroky prednášal ako hovorca rady, resp. hovorca Krajského súdu v Krakove. Podľa ESLP odvolanie z funkcie hovorcu samo osebe nie je zásahom do slobody prejavu, pretože neexistuje právo zastávať túto funkciu, no je súčasťou sledu udalostí a treba ho vnímať v kontexte kumulácie všetkých opatrení prijatých voči sťažovateľovi. Rovnako tak v kontexte udalostí prebiehajúcich v tom čase v poľskej justícii. Na základe toho ESLP usúdil, že existujú dôkazy *prima facie* o príčinnej súvislosti medzi uplatňovaním práva na slobodu prejavu sťažovateľom a represívnymi opatreniami vykonanými zo strany exekutívy voči nemu. Na základe toho ESLP prišiel k záveru, že predmetné

¹⁴⁸ SVÁK, J. Šikanovanie symbolu boja za nezávislosť poľského súdnictva a právny štát. In *Justičná revue*. 2022, č. 10, s. 1178 – 1183.